

Svetlana Ignjatijević*
Nemanja Pantić**

330.341:32(439:438:437.6:437.3)''1995/2020''
330.342.172
DOI: 10.5937/MegRev2203035I
Primljen 25.08.21.
Odobren 15.11.2021.
Originalni naučni rad

ANALIZA EKONOMSKIH SLOBODA ZEMALJA VIŠEGRADSKE GRUPE

Sažetak: *Polazeći od činjenice da dostignuti nivo privrednog razvoja u savremenim društvenim uslovima u velikoj meri određuje kvalitet ukupnih društvenih odnosa, logičnim se nameće potreba da se pitanje rasta i razvoja dodatno objasni. Predmet istraživanja u radu je analiza ekonomskih sloboda zemalja Višegradske grupe, kao i Srbije putem inovativnih i konvencionalnih indikatora u periodu od 1995-2020. godine, sa ciljem da kroz analizu podataka prikažemo kako se privreda zemalja iz grupe V4 kretala kroz decenije i šta je to uticalo na poboljšanje ili pak pogoršanje situacije u ovim zemljama.*

Ključne reči: *Višegradska grupa, indeks ekonomskih sloboda*

* Vanredni profesor, Fakultet za ekonomiju i inženjerski menadžment u Novom Sadu, ceca@fimek.edu.rs

** Docent, Fakultet za hotelijerstvo i turizam u Vrnjačkoj Banji, Univerzitet u Kragujevcu, nemanja.pantic@kg.ac.rs

1. UVOD

Višegradaska grupa je osnovana na samitu predsednika vlada Čehoslovačke, Mađarske i Poljske koji je održan u mađarskom gradu Višegradu 15. februara 1991. godine, kako bi se ostvarila saradnja između ove tri države u procesu približavanja Evropskoj uniji. Višegradaska grupa, poznata i kao V4, je udruženje četiri srednjoevropske države: Mađarska, Poljska, Slovačka i Češka, za potrebe daljih evropskih integracija, kao i zbog unapređenja međusobne vojne, ekonomske i energetske saradnje¹. Grupa je jedno vreme bila poznata i kao Višegradski torugao, jer su udruženje na početku činile tri države, sve dok nije došlo do raspada Čehoslovačke 1993. Sve četiri članice Višegradske grupe pristupile su Evropskoj uniji 1. maja 2004. godine. Jedina institucija Višegradske grupe je Međunarodni Višegradski fond, osnovan 1999. godine sa sedištem u Bratislavi. Prema odluci premijera, od 2005. godine fond raspolaže godišnjim budžetom od 3 miliona evra. Ime grupe je inspirisano sastankom vladara ondašnje Češke, Poljske i Mađarske u mađarskom gradu Višegradu 1335. godine, gde je dogovorena uspostava trgovinskih ruta do Beča, u cilju lakšeg pristupa evropskim trgovinskim centrima.

Kada govorimo o pojmovnom odredjenju rasta i razvoja treba istaći to da je u tumačenju složenih relacija privrednog rasta i razvoja u današnjim uslovima privredjivanja, posebno važno zapaziti činjenicu da odgovarajuće promene turbulentnog karaktera, u najširem okruženju u teorijskom smislu nalažu neprekidno korišćenje novih kategorija veličina i postupaka, veličina koje su do skora bile u ekonomskoj nauci ili potpuno nepoznate ili su se na kvalitetno drugačiji način ispoljavale². Potpuno je razumljivo što se u novim pristupima privrednom razvoju na adekvatan način tretira i celokupno područije indikatora kojima se ekonomski rast vrednuje. To adekvatnije tretiranje logično proističe iz šireg i složenijeg poimanja samog pojma razvoja. Stalno treba imati na umu da se u osnovi teorije privrednog rasta i razvoja nalazi istraživanje faktora koji određuju rast najvažnijih makroekonomskih agregata. Svrha rada jeste da se kroz analizu prikaže kako se privreda zemalja iz grupe V4 kretala kroz decenije, šta je to uticalo poboljšanje ili pak pogoršanje situacije u ovim zemljama. Predmet ovog rada je analiza privrednog rasta i razvoja zemalja Višegradske grupe, kao i Srbije putem inovativnih i konvencijalnih makroekonomskih indikatora u poslednjih dvadeset godina³.

Privredni rast predstavlja povećanje obima proizvodnje dobara i usluga u određenom periodu, kao rezultat ulaganja u proizvodne kapacitete i njihovo efikasno korišćenje uz porast produktivnosti. Pridajući veliki značaj razlikama između pojmova privrednog rasta i privrednog razvoja Kindleberger (1983) npr. upoređuje rast i razvoj sa rastom i razvojem čoveka. Tako on privredni rast komparira sa fizičkim rastom čoveka tj. upoređuje ga sa povećanjem njegove težine i visine dok privredni razvoj poistovećuje sa fizičkim napredovanjem koje je istovremeno praćeno kvalitativnim razvojem mnogih njegovih psihofizičkih

¹ Vujanić, I., Dabetić, Đ., Erić, I., & Đokić, M. (2021). Efekat državne finansijske podrške na preživljavanje start-up organizacija u Srbiji. *Oditor – časopis za menadžment, finansije i pravo*, 7(1), 71-100.

² Ristić, K., Marjanović, N., Miličković, M., & Kadić, Z. (2021). Analiza održivosti, dometi i ograničenja ekonomske politike Evropske unije. *Oditor – časopis za menadžment, finansije i pravo*, 6(3), 137-145.

³ Bakić, S. (2021). Banks' position from the aspect of financial indicators analysis. *Oditor – časopis za menadžment, finansije i pravo*, 6(2), 39-61.

performansi, intelektualnih potencijala, a pre svega, sposobnosti njegovog adaptiranja promenljivim uslovima života⁴. U osnovi privredni rast podrazumeva povećanje agregatne ponude i nije apstraktna pojava, već veličina koja je shvaćena u smislu realnog rasta nacionalnog dohotka po glavi stanovnika, a to znači uvećanje plata, rast životnog standarda, porast akumulacije, i sl⁵. Takođe, može da se izrazi kvantitativno i to pomoću stopa rasta, bruto društvenog proizvoda, nacionalnog dohotka, bruto društvenog proizvoda po glavi stanovnika i dr. Pojam privrednog rasta je uži od pojma privrednog razvoja jer je rast u osnovi komponenta razvoja⁶. Iz definicije privrednog rasta se vidi da njegovo sagledavanje ne vodi računa o osnovama funkcionisanja privrede (dakle, o privredno sistemskim atributima) niti o promenama unutar same strukture privrede. Otuda privredni rast posmatramo kao komponentu privrednog razvoja.⁷

2. INDEKS EKONOMSKIH SLOBODA

U većem delu ljudske istorije, mnogim ljudima je nedostajala ekonomska sloboda, pa su time i osuđeni na siromaštvo i oskudicu⁸. Danas, siromaštvo, neznanje, bolest su glavni faktori u celom svetu, a sve zbog velikih propusta ekonomske slobode. Indeks pokriva „10 sloboda“ – od imovinskih prava na preduzetništvo u 186 zemalja, izražavajući ekonomsku slobodu na skali od 0 do 100 gde veći broj predstavlja viši nivo slobode.

Tabela 1. Kategorije ekonomske slobode Heritejdž fondacije

I. Vladavina zakona	II. Ograničenja vlade
Zaštita imovinskih prava	Fiskalna sloboda
Sloboda od korupcije	Javna potrošnja
III. Efikasnost regulacije	IV. Otvorenost tržišta
Sloboda poslovanja	Sloboda trgovine
Sloboda rada	Sloboda investicija
Monetarna sloboda	Finansijska sloboda

Izvor: Miler i Kim (2015)

⁴ Rapsikevicius, J., Bruneckiene, J., Lukauskas, M., & Mikalonis, S. (2021). The Impact of Economic Freedom on Economic and Environmental Performance: Evidence from European Countries. *Sustainability*, 13(4), 2380-2400.

⁵ Pavlović, N., & Čelić, I. (2020). The analysis of competitive strategies from the perspective of small and medium enterprises. *Menadžment u hotelijerstvu i turizmu*, 8(1), 101-110.

⁶ Graafland, J.J. (2019). Economic freedom and corporate environmental responsibility: The role of small government and freedom from government regulation. *Journal of cleaner production*, 218, 250-258.

⁷ Rosić, I. (2003). Nacionalna makroekonomia – rast, struktura i funkcionisanje, Ekonomski fakultet Univerziteta u Kragujevcu, Fakultet za turistički i hotelski menadžment – Beograd, Beograd, 2003.

⁸ Angulo-Guerrero, M.J.; Pérez-Moreno, S., & Abad-Guerrero, I.M. (2017). How economic freedom affects opportunity and necessity entrepreneurship in the OECD countries *Journal of Business Research*, 73, 30-37.

U izveštaju o Indeksu ekonomske slobode iz 2020. godine mogu se pronaći rezultati ekonomske slobode i makroekonomski podaci 186 ekonomija. Izveštaj je vrlo jednostavan za čitanje, poređenje između zemalja koje ističu zašto je bitno imati ekonomsku slobodu.

Tri informativna poglavlja koji istražuju teme od posebnog značaja za današnje političke rasprave, uključujući i štetu anti-konkurentskih regulatornih politika i protekcionizma, kao i pogled u dubini na radu u “sivoj” ekonomiji i novim pristupom u unapređenju usmeravanja efikasnost razvoja programa.

Prvih pet zemalja prema rezultatima ekonomskih sloboda u 2020. godini su: Hong Kong sa 88,6, Singapur sa 87,8, Novi Zeland sa 81,6, Švajcarska sa 81 i Australija sa 80,3 poena. Najlošiji položaj prema ovim rezultatima zauzima Severna Koreja sa samo 2,3 poena.

Tabela 2. Indeks ekonomskih sloboda - Mađarska

Indeks godina	Ukupna oceana	Imovinska prava	Sloboda od korupcije	Fiskalna sloboda	Državna potrošnja	Biznis sloboda	Sloboda rada	Monetarna sloboda	Sloboda trgovine	Sloboda ulaganja	Finansijske slobode
2020	67.2	55	57	80.7	27.3	73.5	64.2	89.8	88	75	70
2019	66.10	45	54	80.2	27.2	71.6	63.9	88.3	87.5	75	70
2018	65.4	50	55	78.6	27.0	72.5	63.4	87.5	87	75	70
2017	65.6	45	53	78.5	26.8	72.4	62.5	89.6	88	75	70
2016	66	45	54	78.7	26.7	70.6	63.8	88.3	88	75	70
2015	66.8	55	54	78.7	25.9	74.5	67.7	79.2	88	75	70
2014	67	60	48.6	81.1	26.8	79.3	65.7	75.6	87.8	75	70
2013	67.3	65	46	79.7	29.7	79.1	64.4	77.1	86.8	75	70
2012	67.1	70	47	78.6	24.4	79.8	67.6	76.1	87.1	70	70
2011	66.6	65	51	69.7	27.4	76.5	67.7	75.9	87.6	75	70
2010	66.1	65	51	68.6	25.9	76.8	67.6	74.1	87.5	75	70
2009	66.8	70	53	70.6	19.2	77.4	68.4	73.8	85.8	80	70
2008	67.6	70	52	70	26.5	74.4	70.3	77.2	86	80	70
2007	64.8	70	50	68.8	26.8	70.2	68.7	76.6	86.6	70	60
2006	65	70	48	68.2	27.1	70.8	69.5	74.3	82.4	70	70
2005	63.5	70	48	67.9	25.6	70	68.2	75.6	70	70	70
2004	62.7	70	49	65.6	20.1	70	N/A	73.7	76	70	70
2003	63	70	53	65.6	22.3	70	N/A	70.6	76	70	70
2002	64.5	70	52	65.5	28	70	N/A	74.7	80	70	70
2001	65.6	70	52	65.7	41.9	70	N/A	73.3	77.8	70	70
2000	64.4	70	50	63.9	39.3	70	N/A	69.6	76.6	70	70
1999	59.6	70	52	62.6	12.8	70	N/A	66.3	63.2	70	70

Indeks godina	Ukupna oceana	Imovinska prava	Sloboda od korupcije	Fiskalna sloboda	Državna potrošnja	Biznis sloboda	Sloboda rada	Monetarna sloboda	Sloboda trgovine	Sloboda ulaganja	Finansijske slobode
1998	56.9	70	49	55.7	2.9	70	N/A	63.8	61	70	70
1997	55.3	70	41	54.4	0	70	N/A	63	59	70	70
1996	56.8	70	50	55.8	0	70	N/A	66.6	59	70	70
1995	55.2	70	50	46.8	0	85	N/A	64.2	61	70	50

Izvor: Index of economic freedom (2020)

Tranzicija Mađarske ka tržišnoj ekonomiji je olakšana modernizacijom trgovine i investicija. Poslovno okruženje je i dalje relativno pogodno za preduzetništvo i preuzimanje rizika. Medjutim zabrinutost zbog pravila je porasla, a budžetski deficit je povećao javni dug i oštetio fiskalnu stabilnost.

Rezultat ekonomskih sloboda za 2016. godinu iznosi 67.2 što na skali predstavlja umereno slobodnu ekonomiju. Sa ovim rezultatom, Mađarska je rangirana na 59. mesto na listi globalnog rangiranja, i 25. mesto među evropskim zemljama.

Tabela 3. Indeks ekonomskih sloboda - Poljska

Indeks godina	Ukupna oceana	Imovinska prava	Sloboda od korupcije	Fiskalna sloboda	Državna potrošnja	Biznis sloboda	Sloboda rada	Monetarna sloboda	Sloboda trgovine	Sloboda ulaganja	Finansijske slobode
2020	70.5	70	65	76.9	47.3	71.6	61.3	88.2	89.9	75	70
2019	70.2	65	63	75.8	46.9	70.3	59	87.9	89.5	75	70
2018	69.8	65	63	74.6	45.9	68.4	56.8	86.4	87	75	70
2017	69.5	65	62	75.0	45.8	68.7	56.2	86.5	88	75	70
2016	69.3	65	61	75.5	46.5	68.7	58	85.2	88	75	70
2015	68.6	60	60	82.1	47.1	67.3	60.4	81.3	88	70	70
2014	67	60	54.8	76.1	43.2	70.1	60.4	77.8	87.8	70	70
2013	66	60	55	76	43	64	62.9	77.7	86.8	65	70
2012	64.2	60	53	74.4	40.3	61.4	61.3	79.1	87.1	65	60
2011	64.1	60	50	74	43.8	61.4	61.2	78.1	87.6	65	60
2010	63.2	55	46	74.9	46.8	62.2	61.5	78.1	87.5	60	60
2009	60.3	50	42	69	42.2	53.7	59.8	80.8	85.8	60	60

Indeks godina	Ukupna oceana	Imovinska prava	Sloboda od korupcije	Fiskalna sloboda	Državna potrošnja	Biznis sloboda	Sloboda rada	Monetarna sloboda	Sloboda trgovine	Sloboda ulaganja	Finansijske slobode
2008	60.3	50	37	68.6	43.5	54.2	61.3	82.3	86	60	60
2007	58.1	50	34	68.6	44.8	55.3	61.4	80.3	86.6	50	50
2006	59.3	50	35	68.7	39.5	56.5	61.2	79.6	82.4	50	70
2005	59.6	50	36	68.3	30.3	70	60	82.3	79.2	50	70
2004	58.7	50	40	64.9	35.1	70	N/A	78.1	70.4	50	70
2003	61.8	70	41	65.6	46.1	70	N/A	73.5	70.2	50	70
2002	65	70	41	65.3	49.6	70	N/A	70.4	78.8	70	70
2001	61.8	70	42	61.3	44.5	70	N/A	70.9	77.6	70	50
2000	60	70	46	58.1	33.7	70	N/A	66.9	74.8	70	50
1999	59.6	70	51	53.2	36	70	N/A	63.6	73	70	50
1998	59.2	70	56	51.6	33.2	70	N/A	59.6	73	70	50
1997	56.8	70	70	49.5	26.8	70	N/A	55.2	49.6	70	50
1996	57.8	70	70	48	32.6	70	N/A	52.4	57	70	50
1995	50.7	50	50	51	9.6	70	N/A	48.7	57	70	50

Izvor: Index of economic freedom (2020)

Prelazak Poljske na slobodno ekonomsko tržište je omogućeno strukturnim reformama i promjenljivim privatnim sektorom. Otvorenost ka globalnoj trgovini, konkurentno opozivanje, i efikasni regulatorni sistem, ohrabрили su dinamičniju baziranost i ekspanziju na stranu ekonomiju

U 2020. godini indeks ekonomskih sloboda za ovu državu iznosi 70,5 što spada među umereno slobodne ekonomije, ali je takodje na samo 0,7 do nivoa uglavnom slobodne ekonomije. Poljska zauzima 16. mesto na regionalnom rangiranju u Evropi.

Tabela 4. Indeks ekonomskih sloboda - Češka

Indeks godina	Ukupna oceana	Imovinska prava	Sloboda od korupcije	Fiskalna sloboda	Državna potrošnja	Biznis sloboda	Sloboda rada	Monetarna sloboda	Sloboda trgovine	Sloboda ulaganja	Finansijske slobode
2020	73.8	75	55	84.2	50.2	67.5	81.5	88.6	88.9	80	80
2019	72.5	70	53	83.5	50.6	67.2	78.9	88.1	88.5	80	80
2018	73.1	70	51	83.2	49.5	66.4	76.5	85.2	87	80	80

Indeks godina	Ukupna oceana	Imovinska prava	Sloboda od korupcije	Fiskalna sloboda	Državna potrošnja	Biznis sloboda	Sloboda rada	Monetarna sloboda	Sloboda trgovine	Sloboda ulaganja	Finansijske slobode
2017	73.4	75	52	82.6	50.2	65.4	77.2	85.4	88	80	80
2016	73.2	75	51	82.5	47.3	66.6	77.7	84.1	88	80	80
2015	72.5	75	48	81.5	40.6	68.2	82.9	81.2	88	80	80
2014	72.2	70	45.3	81.7	43.8	70.1	84	79.4	87.8	80	80
2013	70.9	70	44	82	43.5	65.8	85.5	81.7	86.8	70	80
2012	69.9	70	46	82	36.8	67.7	77.9	81.5	87.1	70	80
2011	70.4	65	49	81	44.8	69.8	77	80	87.6	70	80
2010	69.8	65	52	80.1	45.6	65.5	76.4	75.6	87.5	70	80
2009	69.4	70	52	80.2	43	65.1	67.8	79.7	85.8	70	80
2008	68.1	70	48	71.3	45.6	64.2	66.1	80.3	86	70	80
2007	67.4	70	43	69.9	47.1	61.1	59.7	86.3	86.6	70	80
2006	66.4	70	42	68.8	36.8	57.8	60.3	85.9	82.4	70	90
2005	64.6	70	39	68.2	15.1	70	57.7	88.9	76.8	70	90
2004	67	70	37	67	40.9	70	N/A	84.6	73.4	70	90
2003	67.5	70	39	67.2	45.6	70	N/A	81.9	73.6	70	90
2002	66.5	70	43	66.8	33.7	70	N/A	82.2	73	70	90
2001	70.2	70	46	67.5	49.6	85	N/A	81.2	72.8	70	90
2000	68.6	70	48	58.1	49.6	85	N/A	75	72	70	90
1999	69.7	70	52	59.2	44.8	85	N/A	76.4	79.8	70	90
1998	68.4	70	54	54.7	39.3	85	N/A	75.9	77.4	70	90
1997	68.8	70	50	53.7	35.4	100	N/A	74.4	76	70	90
1996	68.1	70	50	47.5	38.2	100	N/A	72.5	75	70	90
1995	67.8	70	50	46.7	38.2	100	N/A	69.2	76	70	90

Izvor: Index of economic freedom (2020)

Tranzicija Česke ekonomije ka većoj otvorenosti i fleksibilnosti olakšana je decenijom rekonstrukcije i liberalizacije. Politika otvorenog tržišta održava globalnu trgovinu i investicione tokove i omogućava ekonomiji da iskoristi regulatornu efikasnost koja je postignuta kroz prethodne reforme. Niske poreske stope ohrabruju razvoj nestabilnog privatnog sektora. Rezultati ekonomskih sloboda za 2020. godinu od 73,8, pokazuju da je ova zemlja na najboljem položaju u Višegradskoj grupi zemalja i spada u uglavnom slobodne ekonomije. Ova zemlja je na globalnom nivou rangirana na 20. mesto, dok na regionalnom nivou zauzima 9. mesto.

Tabela 5. Indeks ekonomskih sloboda - Slovačka

Indeks godina	Ukupna oceana	Imovinska prava	Sloboda od korupcije	Fiskalna sloboda	Državna potrošnja	Biznis sloboda	Sloboda rada	Monetarna sloboda	Sloboda trgovine	Sloboda ulaganja	Finansijske slobode
2020	67.5	50	47	82.8	49.7	69.1	56.7	81.4	88.6	75	70
2019	67.3	50	48	81.5	49.5	68.7	55.9	80.6	87.9	80	70
2018	66.9	50	46	81.3	48.2	67.5	53.6	80.1	86.5	80	70
2017	66.5	50	50	80.2	48.6	68.2	54	80.2	88	75	70
2016	66.6	50	50	80.1	49.5	68.4	55	79.5	88	75	70
2015	67.2	50	47	80.8	55.1	69.6	56.5	75.5	88	80	70
2014	66.4	50	41.8	80.2	56	67	53.6	78.1	87.8	80	70
2013	68.7	50	40	84.7	58	71	72.2	79.1	86.8	75	70
2012	67	50	43	84.2	48.2	71	58.1	83.5	87.1	75	70
2011	69.5	50	45	84.2	63.7	73.4	64.5	81.6	87.6	75	70
2010	69.7	55	50	84	64.5	72.6	65.1	78.2	87.5	70	70
2009	69.4	50	49	84.1	57.4	73.4	75.3	78.7	85.8	70	70
2008	70	50	47	89.4	53.9	69.5	77.1	76.9	86	70	80
2007	69.6	50	43	89.5	53.7	70.7	76.1	76.6	86.6	70	80
2006	69.8	50	40	89.5	52.5	69.3	76.7	77.8	82.4	70	90
2005	66.8	50	37	81.9	42.4	70	75.7	78	72.8	70	90
2004	64.6	50	37	68.5	42.4	70	N/A	80.8	72.8	70	90
2003	59	50	37	67.5	22.3	70	N/A	71.3	72.8	70	70
2002	59.8	50	35	61.1	33.7	70	N/A	68.8	79.8	70	70
2001	58.5	50	37	59.3	39.3	70	N/A	70.8	80.2	70	50
2000	53.8	50	39	54.8	25	70	N/A	73.9	71.2	50	50
1999	54.2	50	50	53	17.6	70	N/A	74	73	50	50
1998	57.5	50	50	66.4	35.4	70	N/A	72.7	73	50	50
1997	55.5	50	50	66.4	22	70	N/A	68.1	73	50	50
1996	57.6	50	50	66.4	22	70	N/A	65.1	75	70	50
1995	60.4	70	50	57.7	22.3	85	N/A	63.3	75	70	50

Izvor: Index of economic freedom (2020)

Pametan regulatorni okvir za finansijski sektor kombinovan sa konkurentskim posrednim stopama su podstakli Slovačku tranziciju na fleksibilnu tržišnu ekonomiju sa značajnom otpornošću. Otvorenost za stranu trgovinu i investicije su predstavili zemlju kao jednu od najatraktivnijih destinacija za strane direktne investicije u Evropi. Afirmisana imovinska prava i monetarna stabilnost su takođe doprineli slovačkoj ekonomskoj snazi.

Prema rezultatima za 2016. godinu Slovačka je postigla 67.5 poena na skali ekonomske slobode i sa tim rezultatom spade u umereno slobodne ekonomije. Na globalnom nivou, ova zemlja zauzima 52. mesto, dok na regionalnom nivou zauzima 20 mesto.

Tabela 6. Indeks ekonomskih sloboda - Srbija

Indeks godina	Ukupna oceana	Imovinska prava	Sloboda od korupcije	Fiskalna sloboda	Državna potrošnja	Biznis sloboda	Sloboda rada	Monetarna sloboda	Sloboda trgovine	Sloboda ulaganja	Finansijske slobode
2020	65.8	55	44	86.9	47.2	65.2	72.4	80.5	81.6	75	55
2019	64.9	55	43	85.4	46.9	64.5	71.5	79.9	80.4	75	55
2018	63.8	50	43	84.9	45.7	63.5	70.8	79.2	80.1	70	55
2017	63.5	50	41	84.5	45.8	63.2	70.2	78.6	78.2	70	55
2016	62.1	50	41	84.3	44.1	60.2	66.2	77.5	77.8	70	50
2015	60	45	42	82.4	27.1	57.8	70.4	72.2	78.2	75	50
2014	59.4	40	34	83.1	38.6	59.3	70.1	66.9	77	75	50
2013	58.6	40	33	84.2	40.3	60.2	70.4	65.3	77.9	65	50
2012	58	40	35	84.1	39.3	56.5	68.7	68	77.9	60	50
2011	58	40	35	83.6	41.9	59	68.9	66	75.2	60	50
2010	56.9	40	34	83.2	41.4	58.9	72.2	64.5	75.2	50	50
2009	56.6	40	34	85.9	46.3	56	70	65.8	78	40	50

Izvor: Index of economic freedom (2020)

Srbija je preuzela značajne institucionalne i političke reforme. Kompetitivno niska poreska stopa, i relativna otvorenost ka globalnoj trgovini olakšali su ulazak na ekonomsko tržište. Uvedeni su zakoni o radu koji su nastoje da poboljšaju regulatornu efikasnost. Srbija za tekuću godinu, dobija 65,8 poen, što je stavlja na 71. mesto na globalnom nivou, i 29. mesto u Evropi.

3. ZAKLJUČAK

Na osnovu celokupne analize može se zaključiti da privredni rast i razvoj jedne zemlje predstavljaju proces u kom se ta zemlja postepeno oslobađa ekonomske nerazvijenosti i siromaštva, i sve više teži ka višim razvojnim nivoima. Na razvoj jedne privrde utiču mnogi faktori, kako iz same privrede tako i iz ostalih aspekata društva.

Od 2004. godine kada je grupa V4 pristupila EU, kao dosta slaba privreda, uočljiva su značajna poboljšanja. Uticaj članstva EU odrazio se na poboljšanje BDP-a ove grupe za dodatnih 1% godisnje, među kojima se Slovačka i Poljska izdvajaju kao zemlje koje su više nego udvostručile taj indikator. S druge strane, kada je Srbija u pitanju jedan od problema

jeste makroekonomska nestabilnost, konstantan rast javnog duga i nezaposlenost. Da bi jedna ekonomija mogla da raste potrebno je povećanje produktivnosti i broja zaposlenih, a za povećanje zaposlenosti potrebna su značajnija ulaganja koja Srbiji manjkaju. Od pet zemalja koje su obrađene u ovoj radu, Češka je jedina zemlja kojoj ukupna nezaposlenost ne prelazi 10%. Jasno je, da je kriza iz 2008. godine, ostavila posledice na sve oblasti realne ekonomije, što se jasno vidi po rezultatima u 2009. godni, ali i sve do danas.

To koliko je neka država uspešna govori uspešnost njene privrede i poslovanje njenih preduzeća. Zbog svakodnevnih izazova i problema koji se javljaju, vrlo je bitno postaviti pitanja poput toga, da li, kako, kada i šta treba da se menja. Ne postoji univerzalno rešenje, kao što ne postoje ni dve identične države, ili preduzeća, ali problemi i rešenja sa kojima se suočavaju druge privrede mogu da se iskoriste kako bi se postavilo što bolje rešenje. Maksimalna iskorištenost najboljeg što nudi jedna zemlja, prilagođavanju stalnim promenama sa kojima se svakodnevno suočavamo može da bude veliki plus u poboljšanju privrede jedne zemlje.

LITERATURA

- Angulo-Guerrero, M.J.; Pérez-Moreno, S., & Abad-Guerrero, I.M. (2017). How economic freedom affects opportunity and necessity entrepreneurship in the OECD countries *Journal of Business Research*, 73, 30–37. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2016.11.017>
- Bakić, S. (2021). Banks' position from the aspect of financial indicators analysis. *Oditor – časopis za menadžment, finansije i pravo*, 6(2), 39-61. <https://doi.org/10.5937/Oditor2002039B>
- Graafland, J.J. (2019). Economic freedom and corporate environmental responsibility: The role of small government and freedom from government regulation. *Journal of cleaner production*, 218, 250–258.
- Index of economic freedom (2020). *Index of Economic Freedom. Heritage Foundation And Wall Street Journal*. Preuzeto sa: <http://www.heritage.org/index/about>
- Index of economic freedom (2020). *Index of Economic Freedom, Hungary. Heritage Foundation And Wall Street Journal*. Dostupno na <https://www.heritage.org/index/country/hungary>
- Index of economic freedom (2020). *Index of Economic Freedom, Poland. Heritage Foundation And Wall Street Journal*. Dostupno na: <http://www.heritage.org/index/country/poland>
- Index of economic freedom (2020). *Index of Economic Freedom, Czech Republic. Heritage Foundation And Wall Street Journal*. Dostupno na: <http://www.heritage.org/index/country/czechrepublic>
- Index of economic freedom (2020). *Index of Economic Freedom, Slovakia. Heritage Foundation And Wall Street Journal*. Dostupno na: <http://www.heritage.org/index/country/slovakia>
- Index of economic freedom (2020). *Index of Economic Freedom, Serbia. Heritage Foundation And Wall Street Journal*. Dostupno na: <http://www.heritage.org/index/country/serbia>
- Kindlberger, C.H. (1983). *Economic Development*, 4. ed., McGraw – Hill.

- Kim, A., & Miller, T. (2015). *Index of economic freedom*. Heritage Foundation And Wall Street Journal.
- Pavlović, N., & Čelić, I. (2020). The analysis of competitive strategies from the perspective of small and medium enterprises. *Menadžment u hotelijerstvu i turizmu*, 8(1), 101-110. <https://doi.org/10.5937/menhottur2001101P>
- Rapsikevicius, J., Bruneckiene, J., Lukauskas, M., & Mikalonis, S. (2021). The Impact of Economic Freedom on Economic and Environmental Performance: Evidence from European Countries. *Sustainability*, 13(4), 2380-2400. <https://doi.org/10.3390/su13042380>
- Ristić, K., Marjanović, N., Miličković, M., & Kadić, Z. (2021). Analiza održivosti, dometi i ograničenja ekonomske politike Evropske unije. *Oditor – časopis za menadžment, finansije i pravo*, 6(3), 137-145. <https://doi.org/10.5937/Oditor2003137R>
- Rosić, I. (2003). *Nacionalna makroekonomia – rast, struktura i funkcionisanje*, Ekonomski fakultet Univerziteta u Kragujevcu, Fakultet za turistički i hotelski menadžment – Beograd, Beograd, 2003.
- Vujanić, I., Dabetić, Đ., Erić, I., & Đokić, M. (2021). Efekat državne finansijske podrške na preživljavanje start-up organizacija u Srbiji. *Oditor – časopis za menadžment, finansije i pravo*, 7(1), 71-100. <https://doi.org/10.5937/Oditor2101071V>
- Zemlje Višegradske grupe – uticaj članstva EU. Preuzeto sa: https://www.erstebank.hr/content/dam/hr/ebc/www_erstebank_hr/misc/press/2014/2014_04_24_Visegrad_infografika.pdf

Svetlana Ignjatijević
Nemanja Pantić

330.341:32(439:438:437.6:437.3)“1995/2020”
330.342.172
DOI: 10.5937/MegRev2203035I
Primljen 25.08.21.
Odobren 15.11.2021.
Originalni naučni rad

ANALYSIS OF ECONOMIC FREEDOM OF THE VISEGRAD GROUP COUNTRIES

Abstract: *Starting from the fact that the achieved level of economic development in modern social conditions largely determines the quality of overall social relations, the need to further explain the issue of growth and development is logical. The subject of this paper research is the analysis of economic freedom of the Visegrad Group countries, as well as Serbia through innovative and conventional indicators in the period 1995-2020. with the aim of analyzing the data to show how the economies of the countries from group V4 have moved over the decades and what has influenced the improvement or deterioration of the situation in these countries.*

Keywords: *Visegrad Group, Index of Economic Freedom*